

LEHEL KÜRTJE.

Hős rege

Nyólc énekben.

Sikari László

Irta

Balkányi Szabó Lajos.

Árra ; 22 kr. velinen 26 kr. p. p.

Debrecenben,

Nyomatott a város könyvnyomdájában.

1850.

129399

Emleecezzeunc reegiecreol
Zythiaabool ky jeottecreol
Magharocnac eleycreol

Zriny.

Első ének.

A Gyász Vitéz.

1.

Ős üdökből ős regét beszélek;
 Ős regékben lel gyönyört a lélek;
 Légyen víg, vagy bús a dal zenéje,
 Még is édes a mult kor' regéje:
 Mint a csöndes gördülésű szende
 Hóldvilágnak anda éji csende,
 A hir-hallás elzúgott csatákrúl,
 Cimbalomszó tündér Ivlonákrúl,
 Mindig édes emberek fülének,
 Mint füttyhangja danló fülmilének;
 Mert a késő ivadék szivében
 Szent az emlék ősük ellenében. —
 Hajh regényes mult üdök ti rátok
 Száll sok áldás sok sohaj sok átok.

2.

Emlékezzünk hires Bojt vitézrül
 A ki párbajt víva nagy vitézül.

Hogy szerelmét megnyerné magának
 E világon a legszebb leánynak
 A legszebbnek ékes Szépikének
 A ki húga vólt kürtös Lehelnek.
 A ki felnött felydelm udvarában,
 Mert szüléje elhalt a' csatában.

Elszállt a hir messze Szépikéről
 Éjhajáról és csillag szeméről.
 A bájról, mi keblén s hajnalajkán,
 Szólt a hir napkelttén s napnyugodtán.
 S nem vólt senki széles e világon
 A ki gyözött vólna e leányon
 Szerellemmel; mert szivét bú járta
 Bátyja sorsát szörnyüen siratta
 S kijelenté: szivét annak adja
 A ki bátyja kürtjét meghozandja.

3.

És a hir szállt karpátnak, dunának,
 Elbeszélte búját a leánynak.
 Felhő mondta, szél szárnyára vette
 S tartományonkint ki hirdegette,
 Mondván: Szépke szivét annak adja,
 A ki bátyja kürtjét meghozandja. —
 És sok hösök utra készülének
 Hogy megnyernék szivét Szépikének
 De ki még csak értte ment a kürtért
 Szépikéhez soha vissza nem tért.
 Haj! mert távol Álemanniában
 Ama kürtre szörnyü őrizet van.

4.

És hogy ért a hír B o j t hős fülébe,
 Tüstint esküt esküdött szívébe',
 Hogy ha báron sárkány ülne rajta,
 Ama kürtöt birtokába hajtja.
 Mert szívében nagy szerel'm csatáza,
 Nagy vólt kínja, nagy vólt lelke láza,
 És ő már azt régen várta, leste,
 Szépkéért hogy valamit tehetne,
 S hogy meghallá e hirt: megragadta
 Fegyverét, s magát nagy utnak adta.

5.

Ment vitéz B o j t a nagy hirü kürtért,
 Mint Jázon ment az arany gyapjuért.
 Hány utatlan bérceken tanyázott?
 Erdők éjjén hány vaddal csatázott?
 Versenyt nyargalt síkon a' szelekkkel,
 Küzködött sok hullámos vizekkel.
 S a vadat, ha erdőkben lelötte:
 Rémes éjjel lángoknál sütötte.
 Vacsoráján mókusok táncoltak,
 Hárfások helytt farkasok danoltak.

6.

Van egy erdő Veszprém vármegyében,
 Melyt Bakonynak hívnak ösnevében.
 Sok mértföldü, széle hossza ennek,
 Jó tanyája sok szegény legénynek.

Fejsze nem járt még sok sűrűjében ,
 Áll : mint isten alkotá kezdetben.
 Régi vén fák állnak odvas ággal ;
 Egy üdösök a kik a világgal.
 Régiség néz mohos kéregükről ,
 És suhognak száz eltűnt időről. —

Bojt vitéz itt a mint ment magában ,
 Egy borongós felhős éjtszakában ,
 Út nekül , mert itt út máknyi sincsen ,
 Csak hol — itt ott — a vad inni mégyen ,
 Keskeny ösvényt a ver csermelyekhez ,
 Mert embernyom soh'se jár ezekhez. —
 Távol pislog egy kis tűz világa ,
 Bojt a sörün épen arra vága.

7.

Tűzvilágnál vén ember melegszik ,
 Ősz szakála tág mellére fekszik ,
 El vólt vágva vége orrhegyének ,
 S a gombája mind a két fülének.
 Égett síkján arca- s homlokának ,
 Mély barázdát aggság , bú vonának. —
 Árkot ása a köny , látszik útja ,
 Hol naponkint vén arcát befutja. —

S a mint ére Bojt az ősz élébe ,
 Az felugrik , s nyílt ragad kezébe :
 „Egy nyomot se errebb földi ember ,
 Mert nyílam — szól — sziveden jukat ver!“
 S hogy felrántá a tegz-ív idegjét :
 Megzörrent az , — s célzá Bojt' hős mellét.
 Bojt is a mint célját észrevette :

Nagy paizsát arc elé vezette.
 A tüzlángja ráveté világát,
 S tiszta fényben felmutatta rajzát.
 És a vént oly bámulás fogá el,
 Hogy leejté nyilját a tegezzel.
 Vén fogával ajkát béharapta,
 És két markát két szemére csapta.

8.

„Vén vadonfi mért lőnél meg engem?
 Én te hozzád nem civódni jöttem. —
 Tévedt útas a ki áll előtted,
 Utmegmondást, s szállást kér tetőled.
 Kivánsz párbajt? megvívok ha tetszik,
 Vagy jobbod nyujtsd, itt kezem, ha tetszik!“
 Óh! ne gúnyolj — mond az ősz kesergve,
 És megindult arcán könnyje pergve —
 Azt ne gúnyold, vad kegyetlen ember,
 A kit isten szörnyü módra megver. —
 Hah mi régen, hah mi régen vólt a!
 Sokszor hult le a falomb azóta.
 Fák tizenhét izben zöldülének,
 S rajtok annyiszor kelt, s halt az ének,
 A mióta szenvedek kidobva :
 Mint a vaskó, mely't emészt a rozsdá,
 S mint a mente, mely még új s jó fajta,
 De tűz szállt rá, s nagy sérv ége rajta.
 Nézd e vén fa kérgét! soh'se késtem,
 Rá minden nyárt gondosan kivéstem,
 Itt vadak közt, már előre sejtem,
 A szólást is végképp elfelejtem.

Eltanúlom farkas ordítását,
 Üzött kányák jajgó vinynyogását,
 Úgyis más hang, úgy is más mi volna
 Melyen számról fájdalom leszólna?
 Átkozott a nyelv, melyet tanultam.
 És a nemzet melynek tagja voltam?
 Nincs szükségem többé nyelvre szóra,
 Úgy se használhatnám szépre jóra.
 Mék dicsőbb szó: bú szümön ha fordít:
 Mint ha torkom farkaskint felordít,
 S ha alélok szörnyü fájdalomban:
 Kányák jajját nyögdelem bűvomban?
 Hogy ha farkas jö felém mohogva:
 Megköszöntöm süvegemnél fogva. —
 De ha embert látok — átok rája! —
 Nyílt fogok, hogy veszszen szíve, mája!
 És te ember szörnyen keserítesz;
 Mult üdökből szümre vért merítesz.
 Felzaklattad szüm kingondolatját
 Felmutatva estem rajzolatját;
 Mert paj'sodnak szörnyü rajzolatja
 A Lekparti bús harcot mutatja
 Hol gyalázat, kin, kudarc tetéze,
 Melynek lészek hóltig Gyász vitéze,
 Melyért orrom, lásd s fülem jegyezve....
 Isten! ah!... vess meg te is örökre!! —
 És te ember! nem szánsz sőt búsítasz,
 S paj'soddal rám kint, meg kint uszítasz;
 Felhajászol bűvó rejtekemben,
 Kín emlékem hogy mutasd szememben.
 Magyarázd meg, mért tevéd e dolgot
 Gunyból versz-e bús szívembe horgot?

Mond el útag , mond hová törekszel ;
Mert én , vagy te tüstint halva fekszel ,
Legkiváltkép azt mond el szavadba'
E pa'js mért van ? s mint jött birtokodba ,
S ha megnyugtatsz : itt egy öz leölve ,
Telepedj le s lakjál jól belöle !

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and difficult to decipher but appears to contain several lines of script.

Második ének.

Lehel halála.

1.

„„Én elmondom sorsát e pai'snak,
 — Monda Bojt — és célját nagy útamnak :
 Ám te is, ki láttad azt szemeddel,
 A Lekparti vércsatát beszéld el,
 Mint történe nagy Lehel halála,
 Kinél jobb hőst a nap sem találá.““
 S könnyek közt hogy ezt az ősz igéré
 Bojt magáét ekképpen beszélé. —

„„A magyarnép felyedelme meghólt
 Tags, ki a Lekparti harcban ott vólt,
 Bajvívások tartattak torába'
 És én is felmentem udvarába. —

Van hazánkban, a magyarházában
 Egy leányzó. Isten-igazában,
 Elmondhatni bölcsen azt felöle,
 Hogy lehetne tündér is belöle,
 A mi csak szép isten nagy világán,
 Egy csoportban mind láthatni arcán :
 Éj búbáját, a nap pompafényét,

A szivárvány' s csillagok' reményét,
 A szép hajnalt, rózsagyöngeséget,
 S a mi legtöbb lélek szendeséget,
 Kedvesebb ő mint fülemlé-ének,
 És e szép lyányt hívják Szépikének.
 A nagy bátyja néki hős Lehel volt,
 A ki oly bús, oly csufos halált holt.
 E lyány készítette im e paj'sot,
 Rávéselte a Lekharci rajzot.
 Oly eleven ábrákkal csinálta,
 Hogy minden megösmeré, ki látta. —

Nézd e zászlót három szép színével....

Itt foly a Lek vérhabos vizével....
 Ott Tags, híres hófehér lovával.
 Itt Bötönd a szörnyü nagy kaszával.
 Ott Lehel hős, a kürttel középen,
 Fegyverétől már nincs ellen épen.
 És a paj'snak ím ez egy zugában,
 Áll a három vérbitó magában.
 Óh a véső ezt úgy eltalálta,
 Hogy minden megösmeré, ki látta.
 És e paj'sot jutalomra tette
 Szépke, minthogy arra készítette.

2.

És vívának a paj'sért serényen,
 S Bong leküzdött három hőst keményen.
 Hogy már nem mert senki víni véle:
 Én szálltam ki a párharcz terére.
 És mivelhogy isten úgy akarta,
 Bong előttem győzötten leomla.

Igy én lettem győztes a csatába'
S így kerüle a paj's birtokomba.

Bong az óta, a mint észrevettem,
Roppant mordul néz el el megettem. —
Ah de vén hős! itt nyelvem kifárad,
Minden szó, hang a torkomra szárad:
Mert ugy sincs szó, a mely megjelentse,
Mint hatott rám ama szép szerencse,
S mily érzet vólt, mely szüm megragadta,
A mint Szépke a paj'st általadta.
Ah a hölgynek villám vólt szemében,
Szüm feltáncolt, s meg megállt egészen.
Kelt szivemben tüzláng áradása,
Szüz szerelmek édes olvadása. —

3.

Hír száll egyszer hír jö a' fülembé,
Mely nagy szándokot keltett szivembe'.
Hirlék: Szépke szivét annak adja,
A ki bátyja kürtjét vissza hozza. —
Nem kellett több: fegyverem ragadtam,
És magam látd im ez utnak adtam.
S szörnyü esküt esküvék magamba':
Vagy halok; vagy a kürt birtokomba.

Igy indultam. Hozzád így tévedtem,
Láthat'd, gunybúl hogy semmit se tettem.
Nincsen hát mért boszankodnod én rám!
Már te mondjad, mert én már elmondám.““

4.

„Nem haragszom jó vitéz! kifúttam
Vad keservem, úgy a hogy kitudtam.

Rászoktam már számos évfolyáson
Mindent egyre tudni e világon.

És te hozzám jöttél bizalommal,

Megkinállak ime jobb karommal,

Néha napján még lehet segédül;

Még erőm van, még felyem se szédül.

Hát ne vesd meg a mit megvetett már

Minden, a ki s a mi él, mozog, jár,

A világnak ablakán kilöttek:

Viszszamászok még ha addig élék;

Jólesik hogy számos év letelve

Ember néz rám édesen beszélve.

5.

Mért kívánod véres harc tudását?

De kívánod; elmondom folyását.

Véres harc volt Lek folyam hátarán;

Ellenség is keseredne kárán.

Hajdan hol nyert Zulta fényt s dicső hirt,

Ott Tagos chán ása fertelemsírt.

Szörnyü harc volt, szörnye a világnak,

Mert nyomába ritka harcok hágnak.

Fellegekbe rejté a nap arcát:

Félt a hadfiaknak nézni harcát,

Mert Tagosnak szörnyü kopjaszála

Kit talált, azt érte zord halála.

Jajgatás kelt és halál nyomában,

Rémülést szórt Ottó táborában,

S érc buzgányi Bülesnek és Lehelnek

Borzadalmas vérontást miveltek.

S hol Botondnak karjai kaszáltak,

Sok vitézek véres sirba szálltak,
 És Augsбург elmerüle vérbe,
 Vérhab áradt véres harci térbe',
 És a vérnek égre párolgása,
 Fellegeknek lön csoportozása:

6.

Vert hadával Tags honába téré,
 Hajh de nem tért három hős vezére;
 Büls, Lehel, Botond és roppant népe
 Konrád hercegnek került kezébe.
 Engem is rút láncon hurcolának. —
 A vezérek felakasztatának.
 És levágtak minden emberünket,
 Hirmondókul elküldtek hetönket,
 Vágott orral és vágott fülekkel,
 Ily kegyetlen ily csúfos jegyekkel.
 Vajh, ha haltunk volna harcmezőben:
 Dücs várt volna ránk és üdv jövőben,
 Kedv s örömmel haltunk volna ott meg;
 Szembeszállánk ott száz fergetegnek. —
 Hát hogy haljon az meg a ki élhet;
 Hisz' öngyilkos csak pokolt remélhet!
 Vágott orral és vágott fülekkel,
 Meggyalázva ily rút csúf jegyekkel,
 — Véelve hogy táb minket szánva könnyez, —
 Viszszatérénk édes nemzetünkhez,
 A madár is, bár szárnyát kitépjed,
 Bukdácsolva a fészkére s ijjet.
 Így hazánkba mink is visszátértünk,
 S óh nagy isten! mit kellett megérnünk?

Nincs történet mely felérne azzal,
 A vad állat olyat nem tapasztal.
 Ezredeknek hosszú elfolyása,
 Nem mutat fel, a mely lenne mássa.
 Reszket a föld, béborul a nap s hóld,
 Sír az ég is, s nyög sirjában a hólt. —
 Hol kerestünk nyugvást menedéket:
 Ott vetének ránk tüzet, mely éget;
 Elleninktől elfutánk s barátunk-
 S véreinktől lett kínozva hátunk.
 Nem fogadtak véreink örömmel,
 Nem gondoltak a mi életünkkel.
 Ez csak hagyján! túrtük vólna békén,
 Szép hazánkban birtokink vidékén:
 De elszedték minden birtokunkat,
 Koldusokkint elcsaptak magunkat,
 Mondván: mind örökkön mind örökre
 Átok száljon ránk és gyermekinkre, —
 Kóldulással éljünk e világon,
 S senki minket jó szívvvel ne lássson.
 Fertőztetve légyen a ki ránk néz,
 S meggyalázva, mely felénk nyul a kéz! —
 S hah! mi régen szenvedek kidobva:
 Mint a v a s k ó melyt emészt a rozsdá.“

7.

Könyje folyván, búsan így beszéle
 A Lekparti harcnak Gyász vitéze.
 Bojt vitéz is megszaná az aggot,
 A ki oly sok évet általaggot.
 „„„Szánlak — így szólt — vén vitéz felette,

De ne átkozd ezt véled ki tette;
 Gyarló a föld népe e világon,
 Vár reád kegy majd a más világon.
 E világon sok történik olyan,
 Mely fonákul, vagy mint kén' nem ugy van.
 Végy tapasztalást Lehel vezérrül,
 Hajh mit mére a sors néki bérül!
 Óh mond el hisz' legjobban tudod te,
 Mert sok mendemonda van fellette.

8.

És beszédet kezdvén így beszéle
 A Lekparti harcnak G y á s z v i t é z e:
 „A bitó állt. Nagy tömeg körötte,
 És heten mi ott valánk kötözve.
 Bülc, Botond és hős Lehel pediglen,
 Ott állottak a bitó tövében, —
 Konrád herceg fényes öltönyében,
 Im előáll a tömeg körében,
 És hozzájok így szól gunyolódva:
 „„Lábotok tüstint meglészen öldva:
 Megkötöz de a halálnak árnya,
 Már felettetök zúg barna szárnya,
 Melynek szörnyü rémes lebbenése,
 A kebelnek hóltra rémulése! —
 Kár ily hősöket le földbe tenni,
 Jobb lesz hát ég s föld között pihenni,
 Jó tudok lám lenni én hozzátok,
 Szép veresre festetém sírfátok!““
 „„Tud gúnnyajkad Konrád sértegetni,
 — Mond Lehel — s tudsz más baján nevetni!

Hajh pedig jó volna fontolóra
 Venni, mit hoz a jövő óra; —
 Tudd: hogy ember élte változása
 Olyan: mint keréknek fordulása,
 Melynek talpa hol fel, hol lemégyen!
 Ember sorsa ez: nekünk se szégyen!
 A bitó hajh! sok dicsőt kivégez:
 Mig gyönyörben sok garázda élvez! —

A félelmen lelkem tulemelve:

Ugyde van még szünnök egy kérelme.
 Csak csekélység: kürtöm add kezembe
 Hadd fuvjam meg végre életembe. —
 Hadd fuvjam meg életem határán
 Hogy zokogjon ő is ura kárán,
 S a ki kisért, s dalt szövött csatámhoz,
 Hadd kísérjen fel Hadur atyámhoz!“

9.

És Konrád a kürtöt elhozatja,
 S át Lehelnek önkezevel adja:
 Itt van — mond — fuvd bus halotti versed
 Lásd kegyem már sokra is kiterjed! —

Harsog a' kürt, s szívrazó szavára
 Felriadt nagy meszsze tér határa,
 Hallánk bércek, erdők jajgatását,
 Mintha szánnák hős Lehel mulását.

Harci dalt fujt, keble élvezetjét,
 Híven adva szíve éreztjét,
 S homlokán volt fénynek áradása:
 Mintha volna égnyilatkozása.

Majd merülve bus dal hangzatában

Megsiratta kürtjének szavában
 A Lekparti bús csatát, s az ének
 Megrázója volt Konrád szívének.
 Oly mély volt a' kürt búcsudanája,
 Hogy Konrádnak szive szinte fája,
 S buzgva keble minden indulatja,
 Lett szívének báj varázsolatja.
 És magánkül bűvös ámulattal
 Hallja mint zeng ömledezve a' dal.
 S a mint lelkét ámulatra gyujtja:
 Őt Lehel a kürttel föbe sujtja,
 S a' bitóra felsüvöltvén vére,
 Élet nélkül roskadott tövére. —
 S mond Lehel: „bitóra érdemes nem
 Voltam, s azt meg kelle érdemelnem.
 Nemzetünkért, boszszumat kitöltém
 S boszszu mérgét szívetekbe öntém,
 Ime már most ám legyen halálom,
 Rá magam már méltónak találok!” —

10.

Ugyde senki nem meré megfogni
 Látva görbe kürtjét fenforogni;
 Réműlet szállt mindenek szívére,
 S félve néztek a magyar vezérre.
 S szólt Lehel: „Hát tán féltek karomtól?
 Im a kürtöt eldobom magamtól,
 És karom nem léssen védelemre
 Szent szavam, szent, mondom istenemre!
 Vert csatákból a ki visszatérül:
 Jobb eltünni annak föld színéről!”

Rémület szállt a népség szívére,
 Herceg haltán felfortt minden vére,
 S mint kiöntött tenger áradása:
 Lett Lehelre népek tódulása.
 És a három nagy hőst nem sokára
 Fügni látta a szép nap sugára. —
 Ekkor ment át rajtunk az ítélet
 Melyt lesirni még kevés egy élet,
 Elmetélték orrunkat, fülünket
 S hirmondókul elküldtek hetünket,
 Hogy beszélnök el magyarházában
 Hogy mi történt Alemanniában. —
 Mink eljöttünk, s itthon megvetettek,
 A világnak ablakán kilöktek;
 Mondák: az nem érdemelhet éltet
 A ki ily csuf árron tartja azt meg,
 Lázároknak Gyászoknak neveztek
 Csúfosan el, s úgy kódulni küldtek.
 Mondván mindörökkön mindörökre
 Átok száljon ránk és gyermekinkre
 Fertőztetve légyen a ki ránk néz,
 S meggyalázva, mely felénk nyul a kéz.
 És te hozzám jöttél bizalommal.
 Megkinállak ime jobb karommal.
 Óh ne vesd meg a mit megvetett már
 Minden, a' ki s a mi él, mozog, jár;
 Néha napján még lehet segédül;
 Még erőm van s a felyem se szédül.
 Van még szíve, s karja vén Csobáncnak
 Higyjél jó hős, higyjél agg Csobáncnak!
 Agg Csobánc a vén hős így beszéle
 A Lekparti hárcnak gyász vitéze.

Harmadik ének.

Százat egy csapással.

1.

Ment vitéz B o j t a nagy hirü kürtért :
 Mint Jázon ment az arany gyapjuért.
 Mikor indult agg Csobáncul utra :
 Agg Csobánc az utat megmutatta ,
 S elbeszélte , hogy hol s merre menne ,
 Miglen Ottó császárhoz beérne .
 A kinél a kürt ; s a kürt anyagját
 Elbeszélte állását , alakját .
 S kérte B o j t o t , hogy őt megkeresse
 Majd ha visszahozza a szerencse ,
 ,A fát, mond, hogy tudd, hollelsz meg engem :
 Fenevadnak vérivel befestem ,
 S ment vitéz B o j t a nagy hirü kürtért
 Mint Jázon ment az arany gyapjuért
 Hány utatlan béceken tanyázott ?
 Erdők éjjén hány vaddal csatázott ?
 Küzködött sok hullámos vizekkel ,
 Versenyt nyargalt sikon a szelekkel ,

S a vadat ha erdőkben lelötte ;
 Rémes éjjel lángoknál sütötte.
 És ivott a Lek véres vizéből,
 Mély sohajtás zugván fel szivéből.
 Megsiratta Lek folyam határát,
 A magyarnak itt lett szörnyü kárát.
 Minden fűszál így sohajta búson :
 Bojt, vitéz Bojt, áll-e még magyarhon?
 Itt elhullott hősök hire él-é?
 Hát L e h e lről népe még beszél-é?
 B o j t szemébe ilykor köny tolódt,
 A tigrisbőr vállán borzolódott.
 És százszorta felbuzdult szivébe' —
 Fogni hős L e h e l k ü r t j é t kezébe. —

2.

Így ért ő el Ottó hajlokába
 A ki épen üle trónusába',
 Vólt császári páca a kezében
 És napékü korona felyében.
 S B o j t így szólt: nagy jó uram! szivemből
 Jót kívánok. Jöttem Jász-Berényből.
 Ottan én rám ugymint urra néznek,
 Megtisztelnek, s hivnak B o j t v i t é z n e k .
 Én L e h e l n e k a kürtjéért jöttem ;
 Szabd meg árrát: itt a pénz letésem!
 Vagy ha kényed harcerőre mérte :
 Száz legényeddel megvívok érte.
 Ám azonban minden tisztelettel
 Megtisztellek, és felejj ezennel.
 Viszzatetszik B o j t v i t é z beszéde?

Nem találni márma B o j t vitézre!
 B o j t vitéz a szókat nem cifrázza;
 Cifra szó a szivnek csalfa mázza,
 S mint maiglan mondják közbeszédben:
 Magyarosan megmondá kereken. —
 A szemet mig s o k s z ó nem köté be:
 T ö b b é r z é s vólt emberek szivébe;
 Hajh! de a kor nyílt őszintesége
 Úgy fogy: a mint nő beszédessége;
 Sokkal ékesb a szavak csengése:
 Mintsem a sziv halgatag verése.

3.

Ottó császár észszel tudományal
 Fényle, nem csak bibor- és aranyal,
 S mint ki a dolognak mélyjét nézi:
 B o j t vitéz beszéde tetsze néki;
 Látá: benne fénysugári égnek
 Bátorságnak és nyílt szivűségnek.
 S amely nem vólt k i g y ó s z i s s z e g é s e,
 Hanem e m b e r n y í l t ő s z i n t e s é g e. —
 S viszszatetszett B o j t vitéz beszéde?
 Nem találni már ma B o j t vitézre!
 Ily vitézek hirökkel nevökkel
 Eltünének tűnő ezredekkel. —
 Bár Ottónak vólt erről tudása:
 Meglepé őt a szók fordulása.
 Megrezzentség támadott szivébe'
 Tüzimádó nézvén a szemébe,
 A ki a mit elgondolt magában:
 Végre hajtja bús szántszándokában.

4.

Így mivoltát felfogván az ügynek,
 Ottó császár szóla B o j t v i t é z n e k ,
 „Üdvözöllek B o j t v i t é z l a k o m b a n ,
 És jó szívvvel látlak udvaromban! —
 Ama kürtért már sokan jövének,
 Értte már sok harcot megtevének,
 S becsben ép azóta nőtt előttem,
 A mióta ugy kívánják tőlem.
 Értte eddig kik megütközének,
 Párcsatában mind halált lelének,
 Népesült így a' kürtnek szobája;
 Benne már hét társad kaponyája.
 S, mert azt mondád, nagy kedved csatázni:
 Hát nem százszal: ám csak héttel állj ki!“
 „B o j t , szavát még vissza sohse vonta
 Hanem állott ugy a hogy kimondta.
 Én levivok ötvent ama kürtért,
 Másik ötvent meg csak a hiréért!“

5.

Harcra szálla Á j z e n b á d kevélyen;
 — Nagy vólt ő: mint egy kápolna milyen!
 B o j t v i t é z már Holzburgot megölvén,
 S Máyermarkhert más világra küldvén:
 Egy akóbor mellett ülve vára
 Több bajvivót bus halálcsatára. —
 Ez időben Alemanniában
 Ájzenbád vólt leghiresb csatában,
 És beszéltek róla nagy csodákat.

Mint küzdött száz meg száz vér csatákat.
 Sőt a hir oly formát is regélett
 Hogy spiritus van balhóna mellett;
 Mert nem járja semmi féle fegyver,
 És nem birna véllé meg száz ember!
 S a közönség e nagy erejéről
 Hundertmannak*) hívta más nevéről.

6.

Harcra szállt hát Százember kevélyen,
 — Nagy vólt ő mint egy kápolna milyen. —
 S mint utósó társbajnok magával
 Hozta a kürtöt gúnyhahotával;
 Mert tudták hogy Százember ha meghal:
 Nem lesz többé a ki vivna Bojttal. —
 S szóla gunynyal — reng a föld szavától: —
 „Hát mi pöcsik jött fel a tiszától?
 Félmarkomba száz legyet szoritok,
 És ha egy jö: rá nem is konyitok!
 Kósza légy vagy, kósza vólt apád is!
 Node eljött a vég óra rád is!
 S még százat hisz egymagad csatára?
 Nem legyet szül Aleman határa!
 S tudd meg engem hívnek Százembernek,
 S kik rám vernek, százemberre vernek!
 Kéne e kürt? óh! de ugy te féreg,
 Kétszer szüljön még előbb anyád meg! —
 „Ejnye ejnye! — monda Bojt szerényen —
 Csuffá tettél jó fiu, keményen!
 Hát hogy sertül nagyra feldagadtál

(*) százember

S mint egy síri féreg felpuffadtál :
 Így megcsufolsz ? jöjj velem csatára ,
 Hadd lám mit szül Áleman határa ! —
 Ugy de harcom kezdem áldomáson ;
 Nem rágódom gunynyal — mint te — másón ,
 S felemelvén hordajával a bort :
 Adjon Isten — monda — nekünk jobb sort !
 Kettőnk közzül egyikőnk ha meghal :
 Vigadozzon bődög angyalokkal ! “
 S mint ha innék meszszyes kupából :
 Ugy ivott a bornak hordajából .
 S lön a népnek szörnyű bámulása ,
 A mig tartott Bojt vitéz ivása .
 Ájzenbád is megrémült szivébe ,
 Hogy Bojt a bort átadá kezébe ,
 Mert mig azt a szájához cepelte ,
 Izma rezgett , s a láz majd kilelte ,
 És mig tartott nem hosszú ivása :
 Rákveressé rőtült arcvonása . —

S Bojt ezt vette róla gondolóra :
 Hm ! tudom már hányra jár az óra ! —

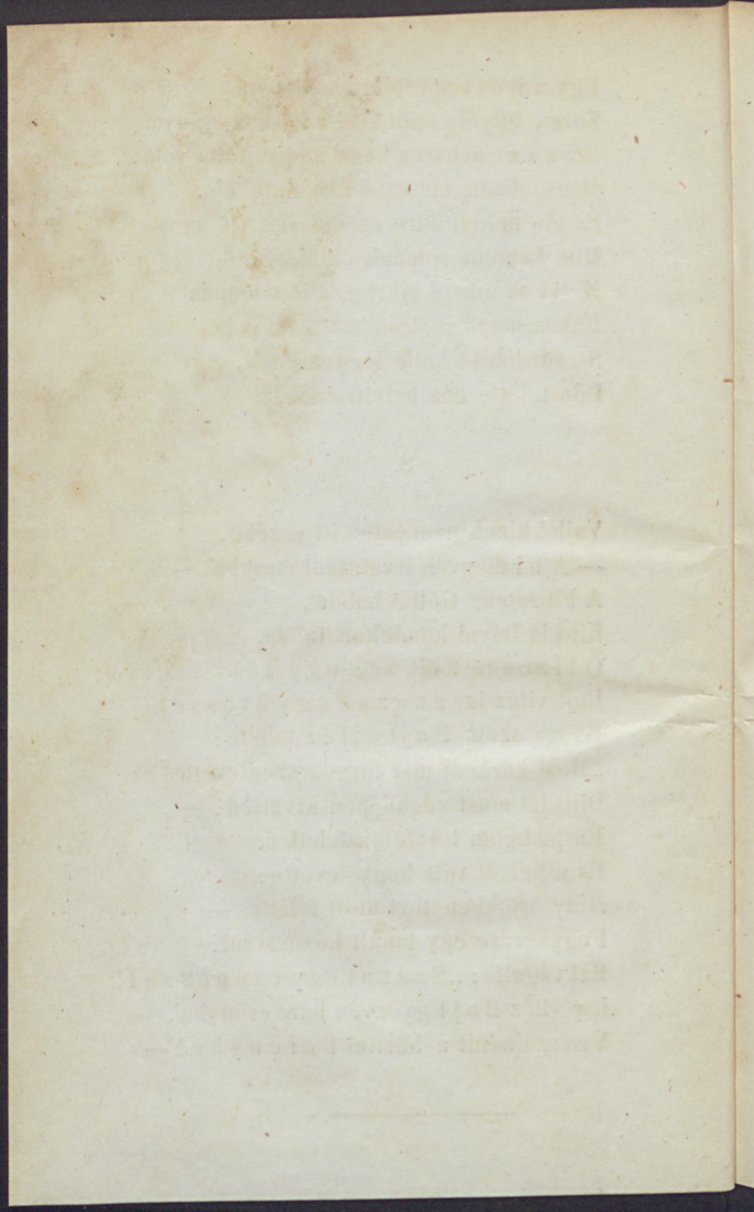
7.

Hogy megitták harcuk áldomását :
 A két hősnek várak bajvívását .
 Ők ugy álltak Ottó udvarában :
 Mint két felhő rémes éjtszakában ,
 S fegyverőknek hogy lön csördülése :
 Minden szívnek lett szörnyűködése .
 Mert ha láttál villámot cikázni ,
 Barna felhők hátán nyargalázni :

Ugy a Bojt hét tollu buzogánya
 Forg, füttyöl: mint szél az észak lyánya.
 Százember t hogy megsujtotta véle:
 Megszakadt, betört mellcsontja' éle.
 És lön neki földre szédülése,
 Mint kápolna romnak eldülése,
 Melyt az ajkrul ajkra szállt temonda
 Büvmesének rémc sodásnak monda.
 S csördülése hulló fegyverének,
 Lön felette bús halotti ének.

8.

Vajh! kinek nem jutna itt eszébe,
 — A mi megvan írva szent mesébe' —
 A Filiszteus Góliát halála,
 Kit kis Dávid homlokon találá.
 Ötízezret ölt meg egy lökéssel:
 Bojt vitéz is százat egy ütéssel.
 És így szóla Bojt vitéz felette:
 „Most kérkedj már forgós szedtevette!
 Dijjadat most végképpen kivetted, —
 Én pedig len tort ütök feletted.
 És a kürtöt róla hogy levette:
 Mély örömben tort ütött felette. —
 Fegyverére egy tanult kovácsal,
 Ezt vágatta: „Százat egy csapással!
 Így vitéz Bojt győzvén harc erénybe',
 Visszaindult a kürttel Berénybe! —

Negyedik ének.

Jász-Berény.

1.

Mindenütt már a magyar hazában,
 Szépikérül s a kürtről beszéltek. —
 Minden ember nagy feszülve várta,
 Ama kürtöt hogy ki hozza vissza.
 El ki üzi búját Szépikének,
 És ki lészen férje Szépikének,
 A dicsőült hős Lehel hűgának,
 A kinek bűv-bájos kelleméről,
 Szépségéről országok beszéltek, —
 Vajh! ki vólna oly bátor szivében,
 És ki vólna oly erős erőben,
 A ki értte Álemanniával
 Szembeszálna s tartományt levívna? —
 Mert nem tudta senki hogy menének
 Ama kürtért Alemanniába;
 Mert titkon ment mindenik vitéz el,
 S a ki elment, soha vissza nem jött. —
 Elment Vatha, ugy de vissza nem tért,
 Elment Érő, s sírját ott találta,

S Konda, a ki bíza ő magában,
 A mint elment soha vissza nem tért. —
 Mentek többen, és kik elmenének,
 Szépikéhez vissza nem jövének. —

2.

Bong pedig — kit Bojt vitéz legyőze
 Tags torában, s a ki kérte Szépkét —
 Nem vólt menni bátor ő szivében,
 Bár epeszté égető szerelme
 Szépikéért, bájos Szépikéért. —
 De epesztőbb méreg dult szivében
 Bojt vitézre, mint ki elragadta
 A győzelmet tőle, s csufra tette. —
 És nagy esküt esküdött szivében,
 Hogy letörli Bojtot föld színéről;
 Mert nem férnek többé rajta ketten. —
 És feltette fénylő réz sisakját,
 Nagy vasingét a melljére ölté,
 Felövezte megfent élű kardját,
 És tegezzét megraká nyilakkal,
 S buzogányát a markába fogván,
 A Zagyvához indult nagy haraggal,
 Hogy felverje várát Bojt vitéznek,
 S eltörölje Bojtot föld színéről;
 Mert nem férnek többé rajta ketten!

3.

És hogy ére Zagyvának vizéhez,
 Zagyva partján Bojt vitéz lakához,

Hóldvilágos tiszta éjtszakában :
 Megdöngette a vár vas kapuját,
 Megdöngette szörnyű buzogánnyal,
 És kiáltá Bojtot párcsatára,
 S bár átdörgé a várt döngetése :
 Még is senki nem felelt a várbúl. —
 Bong megverte újra a vas ajtót,
 S dörge : mint a felleg a nagy égen,
 És kiálta káromló beszédet,
 S bár átdörgé a várt döngetése ;
 Mégis senki nem felelt a várbúl. —
 Harmadikszor még kegyetlenebbül
 Döngeté meg a vár vaskapuját,
 S hangza mint a felhők csattogása,
 Bércetőkön, barlangos hegyekben.—
 És kiálta szitkozódva ekkép :
 ,Bojt vitéz hóh ! hol vagy Bojt vitéz hóh ?
 eltűnél-e váradból, vagy alszol
 Mély, nehéz és költhetetlen álmot ?
 Serkenjél fel, itt vár buzogányom !
 Hát nem hallod dörgető haragját ?
 Vagy tán épen attól bujdosol most ?
 Kelj ki, kelj ki, búvó rejtekedből,
 Jöjj megvívni, jöjj halálcsatára ;
 Mert megesküdtem, hogy eltöröllek,
 eltöröllek e földnek színéről ;
 Mert nem férünk többé rajta ketten ! —
 És ha nem jössz : kereken kimondom,
 Hogy gazember, nem nemes vitéz vagy !
 Így dühöngé káromló szavakkal
 Bong vitéz a Jász-Berényi ajtón,
 — Melyt Bojt apja épített B e r é n y hős,

A ki hajdan nagy hírű i j á s z vólt,
 S önnévéről várát elnevezte
 J á s z-B e r é n y nek s. Jász-Berény maiglan.
 Meghalt ő már jó nevével együtt,
 Tüzerével, a ki még Ateiköz'
 Ős határán született Atilnál. —
 És e várát Bojt vitéz öröklé
 Egyedül, mint egyetlen fimagzat.

4.

Bong vitéznek káromló szavára,
 In megnyilik zára a toronynak,
 — Mely az örnek szolgált lakhelyéül, —
 És kijött a vén Örs fáklyalánggal,
 — A ki ösmeré a Hét magyart még
 Álmot, Ontót, Tóst, Hubát, Elödöt,
 Kondát, és a vasbotú Tihótot, —
 Nagy szakálát, ősz fehér szakálát
 Lengeté a szél a hóldas éjben, —
 És kiáltván így kiálta vén Örs:
 ,Vajh! mi lárma hangzik a kapuban,
 És ki, a ki szitkozó szavakkal
 Felveré az éjnek nyúgodalmát?
 Óh miért fú a szél oly erősen
 Hogy nem hallom jobban szája hangját? —
 Hála isten! már rég megnyugodtunk!
 Nincs ellenség a magyarházában!
 És ki vólna Bojtnak ellenére,
 Bojt vitéznek, a mi jó urunknak?
 Bár ki légy ott várunk ajtajában,
 Ellensége híres Bojt vitéznek,

Nagy hijába fáradsz ökleléssel ;
 Bojt vitézre mert itt nem találhatsz !
 Elszagúldott pejlován , de merre ?
 És hová lett ? azt nem tudja senki ! —
 Még az ujság sem tetszett fel akkor :
 A midőn ült szép kesely lovára ,
 Buzogányát s pajzsát kézbe vévén.
 S ime megtölt már a hóld világa :
 Jó urunk ám még is nincsen itthon !
 Gyászol e vár édes jó uráért
 S csendes : mint sír , és mint a koporsó ! —
 Óh ne verd fel hát az éj nyugalma ,
 Óh ne verd fel várunk gyászos éjét ,
 Hasztalan ne dörgesd a vasajtót ,
 Ellensége híres Bojt vitéznek !
 Hogy ha isten őt még visszahozza :
 Néha napján majd helyt áll a hol kell ,
 S a gaz névért még felel tenéked !
 Ám azonban , hogy ha még se halgatsz ,
 S zaklatod bús várunkat tovább is ,
 S jó urunkra gaz nevet ruházasz ;
 Bár megöszült fürtöm és szakálam
 S még Árpáddal ittam egy toborzón :
 Szent Adurra mondom hogy megüzlek !
 Mert uramra piszkot senkit nem szór
 Büntetetlen soha , míg szakálam
 Ősz szakálam megleszen ; mivel még
 Ősz szakálam nem vallott kudarcot
 Semmi hadban semmi háboruban !
 Nemzetségem mindenkor nemes volt ,
 És nemesnek ösmer felyedelmem :
 Hát megvihatsz vélem bár ki légy ott

Ellensége híres Bojt vitéznek!
 Így beszéle vén Örs a toronyból:
 Bojt vitéznek hűséges cseléde;
 És felelt rá Bong a vaskapuból:
 „Nem szolgálva jöttem én csevegni;
 A cseléddel nékem semmi dolgom:
 Hát ne károgj vén varjú fülembe;
 Mert uraddal vívni készülék fel!
 Nincsen itthon? Jó! sátort ütök hát
 E kapuban, s itt addiglan ülök:
 Utjából mig visszahajtja a szél,
 Vagy előjö bűvő rejtekéből

5.

A vén Örs azt mélyen szívre vette,
 Hogy Bong őt csúf varjúnak nevezte,
 S jó urát hogy rútúl káromolta,
 Buzogányát ágy alól kitolta,
 S két-fiával — kik mentek szavára —
 Rárohant ő Bongnak sátorára
 „Elmégy innen rabló!” így kiálta,
 S egy cselédjét úgy hókon találta,
 Hogy tüstint az gombolyagba üle,
 És a többi mind megfélemlüle,
 S addig üzte Örs harcát felette:
 A mig dolgát Bong futásra vette.
 Felriadtak a fegyver zörelyre
 A nyáj örök, s jöttek mind e helyre
 Kik megértvén a dolgot: botokkal
 Üzték Bongot cifra mondatokkal.
 Örs vasának, hátán sajga kéke.

Szűk vólt néki Jász-Berény vidéke :
Mig nem ért egy rengeteg vadonba ,
S rejtezett ott sűrűségbe nyomba ,
Két cseléd ment véle , boszszúsággal
Küzdve a sok őszehajló ággal ;
Összeszött font cserjék közepette ,
Fáradt ménjét a fékjén vezette ,
Sisegő kigyókon vitte lépte
Szép mezét a túske rongyra tépte. —
Mély gond szállott Bong vitéz szívére ,
S gondja közt csak most vevé eszére :
Hát ha Bojt a kürtért távozott el ?
S jaj ! ha térend vissza győzelemmel ?
Százszoros kín lenne ez szívének ,
Bojt ha férje lenne Szépikének.
Egy gaz eszme villant meg felyében ,
S elhatárzá gyorsan vinni végben.

17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

Ötödik ének.

Bojt vitéz mély álma.

1.

Vajh! ki nyugszik lombos fák homályán
 Agg Csobáncnak erdei tanyáján!
 Egy vért szolgál vánkusúl felyének,
 Zeng körülte csattogány dal, ének;
 Oly regényes egy hős nyúgovása:
 Száz madárnak hol van csattogása. —
 Egy kürt nyugszik a balhóna táján,
 Országos hír sóhajt karimáján,
 És reménye völegényiségnek,
 A melyért sok férfi keblek égnek.
 Ki ne ösmerné öreg hirében
 Ezt a kürtöt, mely Lehel kezében
 Harcdanoknak vólt hangoztatója,
 S végre Konrád herceg gyilkolója.
 Fekszik közte ezred éjtszakája,
 Még is hangzik e kürtnek danája,
 S mig magyar lesz nyólcvan tartományban,
 Él örökre — ajkrúl ajkra — szájban. —

Elhozá Bojt várva szép jutalmát,
 Most nyúgoszsa hoszsú fáradalmát. —
 Megkereste agg Csobánc lakását,
 S most aluszsza első szunynyadását,
 Mig a l á z á r vadra löni méne,
 Melyből egy jó estebéd kerülne.
 Hoszsú útnak hoszsú fáradalma,
 Oly édes, ha megvan a jutalma,
 S birva immár a küzdött jutalmot,
 Jó aludni csöndes édes álmot. —

2.

Vajh! de hol van széles e világon
 Nyúgalómra, hol zavar ne hágjon?
 Hol szép álmunk csöndének felette
 Ne süvöltne a kaján tegezze? —
 Már Kajinról mit regél a szent dal? —
 Telve vólt, s lesz a világ gonoszszal!! —
 — Gondolatját Bong hogy végre hajtsa:
 Visszszaindult a Csobánci várba.
 Ezt építte hős Csobánc magának,
 De melyt tőle régen elkobzának,
 Őt elküldék koldulni világra,
 S birtokában Bong szállt uraságra;
 Mert Csobáncnak egyetlen fivére,
 Bong vitéz vólt, s így szállott kezére. —
 A midőn — hajh! erre fájdalom kél —
 A magyar serg tábort jára Leknél:
 Bong s Csobánc, — mint rokonok, fivérek —
 Egymásnak nagy esküt esküvének,

Hogy cseppvérig , idején veszélynek ,
 Ők egymásnak óltalomra léznek.
 S lőn hogy Bongot elfogák a Leknél ,
 Ott a vérrel duzzadó vizeknél ,
 És Csobánc mint tigris közbe ronta ,
 S Bongot a rablánc alól kivonta.
 De elfogták a védő Csobáncot ,
 — Hajh ! majd ő rá fognak verni láncot ;
 Bong nem hogy ment volna óltalomra ,
 Söt felhága egy kerek halomra ,
 S onnan nézte fegyveres kezével ,
 Hogy mint küzdik bátyja a veszélyjel. —
 „Bong, Bong! jer! ne hagyj! ketten bizonynyal
 Meg birunk mi enynyi Álemannal ;
 Mert csak hátam vethessem beléd meg :
 Elhull e sor , mint meganynyi féreg !“
 Így kiálta hős Csobánc. De nem ment
 Bong segélyre , sértve esküt , istent ,
 Söt nevetve elfutott , örülvén ,
 Hogy sok föld vár rá Bakony vidékén. —
 Ugy is történt ; Csobáncvár övé lett ,
 Így nyer a gaz. Így foly itt az élet! —
 S im most hogy ment volna birtokába ,
 A bakonyban megtévedt utába' ,
 S arra vitte a sorsnak hatalma ,
 Bojt vitéznek hol van nyugodalma. —
 Két cselédét kétfelé bocsátá ,
 És azoknak szörnyüen parancslá ,
 Hogy ha lelnek ilyen s ilyen embert :
 Annyi kincset ember még nem is nyert :
 Mint ő ad , ha azt ők megölemdik ,
 S kürtjét , melyt hoz , tőle elveendik.

És elment a két cseléd azonnal
 Országutra, téplődvén haszonnal.
 A közbülső utat Bong magának
 Elválasztá, s indult a bakonynak. —
 És im a mint mendegélt magába,
 A bakonyban; eltévedt utába.
 S arra vitte a sorsnak hatalma,
 Bojt vitéznek hol van nyugodalma. —

3.

Hogy meglátá Bojt hős aluvását,
 S oldalán a kürtnek nyugovását:
 Megriadt egy kissé bár, de végre
 Gyúlt gonoszság vérszomjas szivébe'.
 És megállá Bojt hősnek megette,
 Gyilkos tervet forralván felette. —
 Ott hevert hét tollú buzogányja,
 Mely süvölt: mint szél az észak lyánya.
 S eltelt szíve szörnyű borzadással,
 Látva rajta: „Százat egy csapással.”
 És ki vólna bátor ő szivében,
 A ki biznék harcos erejében,
 Hogy megvívna olyan óriással,
 A ki győze százat egy csapással?
 Az oroszlán álmát fel ki verné?
 És sörényjét fogni meg ki merné?
 Tartományyal a ki szembe szálla,
 Hős s erősebb vajh ki vólna nála?
 És hogy nem mert megmérközni véle,
 Elvonula egy bokor tövére. —
 De a szép hölgy jutván Bong eszébe,
 Gyúlt gonoszság újra gaz szivébe',

Buzditóbb mert óh vajon mi vólna?
 Mint hölgykegy s hír, mely országra szólna.
 És zsványúl Bojt vitézhe' járul,
 Hogy lelopja a kürtöt nyakárul. —

4.

Ébredj Bojt hős orv motoz feletted,
 Hogy kaján is van, talán feledted? —
 A Bojt ménje sűrű fű gazában,
 Gyeplüszáron ott legel magában,
 S olyt nyerített, látva Bong' lovát ő,
 Hogy megcsendült a széles nagy erdő,
 S bár ha nagy vólt a mén nyerítése:
 Még se történt Bojtnak ébredése. —
 A cserfában egy bagoly lappangott,
 S ilyedtében jó nagyot huhantott.
 A bagolynak nagy vólt huhhanása,
 Még is tarta Bojtnak álmodása. —
 Három holló egy fenyő tetőbe',
 Krákogással indult a felhőbe.
 Nagy vólt bár a hollók krákogása:
 Még is tarta Bojtnak szunynyadása. —
 Hajh! elfárad a ki meszsziről jő,
 S mélyen alszik a ki küzd: mikint ő! —
 A henyének nincsen csak nyugalma,
 S kit háborgat a lélek hatalma! —
 Ébredj Bojt hős; orv motoz feletted,
 Hogy kaján is van, talán feledted? —
 Ébredj! üzd e mély álmat szemedről;
 Mert lemetszik a kürtöt szivedről.
 És hová lesz a nagy ut jutalma,
 S a dics, melyt vitt hős karod hatalma? —

Kelj Bojt! s nézd ki üdvöd feldulója.
Im lemetszve már a kürt 'sinórja! — —
És te nem kelsz? késő már kelésed;
Kinra lészen már felébredésed! —
Beh hiába mentél hosszú földre,
Hogy keresnél hífényt hős felyedre,
És hogy lenne szüdnék szép arája,
S sátorodban tündérek tanyája.
Szüd virága, im lehullt merőben:
Mint elért mák szirma a mezőben! —

5.

Óh mi sokszor történik fonákul!
Mily sok ész, erő nyög porba hátul!
Más szed epret, és nem az ki rázza,
Más köt kévét, és nem az, ki szánta.
Más szed almát, és nem az, ki ültet,
Más eszik s nem az, ki forgat sültet!
Bong felüle hirtelen ménére,
S ráirányza nyíllal Bojt szivére,
S mint csatornán omlik víz folyása:
Lőn Bojt keblén vérnek áradása. —
És felugra Bojt vitéz helyéből,
Látá kárát s köny fakadt szeméből.
Felkapá hét tollú buzogányját,
Hogy megölje a kürtnek zshiványját.
Hajh! de meszsze vólt már vágatása,
S lőn Bojt hősnek szörnyű búsulása. —
Ugy elsujtá vasbotját kezéből,
Hogy kidült egy tölgyfa östövéből.
S mint a tölgyfa, melyt megvága szörnyen:
Elhanyatla ő is csüggedetten. —

Hatodik ének.

Szépike.

1.

Lön nagy kedve Bongnak a világhoz,
 Mert szerelmi zálogul szép jelt hoz.
 Elvivé a kürtöt Szépikéhez,
 S így jogot nyert a szép hölgy kezéhez. —
 Kertjében vólt Szépke csak magában,
 Egy lugasnak rózsás árnyokában,
 Hervadt rózsák vóltak bájölébe',
 Ekkor ment a kürttel Bong elébe.
 A szép kürtöt lábához tevé le,
 S Szépikéhez ekképen beszéle:
 „Szép leányzó! kit telyes szivemből
 Hogy szeretlek, látszik a szememből.
 Tükre a szem a szivnek! de benne
 Hogy legkissebb kétséged se lenne:
 Imhol a kürt szüd kívánatára;
 Sok fáradság', sok küzdésnek ára!
 Hányszor forga életem veszélyben,
 Szintugy nappal, mint homájos éjben.

Nem vólt nyugtom mig meg nem találtam,
 Külországgal értte szembeszálltam:
 Mint patak foly: folyt szivemnek vére
 Sajg sebem, de nem fáj: itt a bére,
 Hajh! megívívnék félvilággal értted,
 És elhoznám, bármi lenne kértted!
 Sárkánytejt, vagy arszlán szüt, vagy áspis
 Fúlánkot kérj: hoznék néked azt is.
 Mert annak, ki vólt világ csudája,
 Nem vólt ily szép tündér Ivlonája,
 Még is mindezt elhozá szavára,
 Értte földet, menyt, poklot bejára. —
 Mond, s a hóldat a melledre tészem,
 Homlokodra a napot levészem.
 Fürtjeidre csillagsort ragasztok,
 Felhőt szélvészt, tőled elriasztok.
 Ah! mert minden kín, bú, baj fut onnan,
 E szép szemtüz, s csókosajk a hol van.
 Kéne báron éltemen ha venni
 Csókotat: kész vólnék azt letenni!
 Így beszélt Bong, s a zöld selymű füre
 Szépke mellé fél könyökre düle.
 Átkarolta, s gyöngy ajkára nézve
 Csókot esde; mert le lön igézve. —

2.

Ah! leányok, hölgyek! e világon,
 Sok fiszózat épül hiúságon.
 Cifra szóknak rosz szív van megettök,
 Bong vitézrül im példát vehettök.
 Mit nem monda? mit nem mert igérni?
 A sutrúl sem mert pedig kitérni.

Szókkal pótlá tetterő hiányját,
 Hogy megcsalja e föld szép leányját. —
 Hélaság, és léhütés sok ízben
 Vett erőt már a szelid erényen! —

3.

Szépikének szíve megszorúla,
 És a kültre sírva ráborula,
 Melylyel bátja a csaták danáját
 Fúvta, s fúvta a bitó halálát;
 Mely kürtön szólt a haldokló ének,
 Most nagyobb bút szerze bús szívének;
 Mert nem úgy lett mint a hogy kívánta,
 Bojt nem érez semmit ő iránta.
 Mert szerelm ha vólna Bojt szívébe':
 Most Bojt hozta vólna ezt ölébe;
 Mig más tervelt vólna honn magába:
 Mint sas szállt vóln' Álemanniába,
 S mig félútját járta vólna más meg;
 Ura lett vóln' addig ő a kürtnek;
 Mert kinek nagy végzendői vannak,
 A szerelm hajh! szárnyakat fűz annak.
 S már az akkor járna Indostánba,
 Mig magát más szedné szerbe számba. —
 De szerelme Bojtnak nincs iránta,
 Szépke szívét Bojt hős nem kívánta! —
 Ily gond járta szívét Szépikének,
 S hulla könnye bájcsillag szemének.
 Mit Bong monda, ő felét sem érté;
 Bong szerelme, mert őt szinte sérté. —

De felelni kelle Bong szavára,
 S Szépke gyöngén így szólt nem sokára :
 „Köszönöm Bong, kedvemért hogy élted
 Terhes uttól, bajtól nem kimélted.
 Ez jelenti fénylő hősiséged
 S a tüzet, mely érttem téged éget.
 Rémitő sok, s nagy dolgot beszéltél,
 Mit megtenni érttem eltökéltél.
 Nem kívánok én küzdést, avagy vért,
 Csak szerelmet, hű szüt tiszta szivért.
 S hogy kívántam e kürt elhozását?
 — Most kimondom szivem titkolását,
 S vélekedjél mint akarsz irántam; —
 Férhez menni mert so'sem kívántam.
 Nem lesz férfi — gondolám szivembe —
 A ki ily nagy dolgot végbevinne :
 A midőn nagy küzdelmének árra,
 Semmi más mint egy szegény leányka!“
 Itt pirulva szép szemét lehajtá!“
 Hogy hazug szót monda, mert ohajtá
 Ő a férhe' menetelt szivébe,
 Csak hogy Bojt hőst várta hű ölébe. —
 „Ám azért, Bong! — monda bús sohalyjal :
 Most parancsolj a szegény leánynyal ;
 Mert hiven betöltötted parancsom,
 S én adott szóm vissza soh'se húzom. —
 Egy kérésem van csupán. Nem oly nagy!
 Megcselekszed ; hisz te jó vitéz vagy :
 Mig tart egy hód megtelés- s fogyása :
 Hadd lehessen szümnek gyászolása.

Mert adott szóm bűt hozott felyemre,
 S bű után tán kedv derül szivemre!“
 Itt elállta hangja Szépikének,
 Mely másnak tán lett vóln' síri ének!
 Hajh! de Bongnak nincs arról fogalma,
 Hogy mi a sziv kéje s fájodalma!
 Ő nem is hajt mendemonda szóra,
 Csak hogy szert tett ily dicső arára.
 Fel se vette a 'lyány búsulását,
 S várta a hóld megtelés- s fogyását! —

5.

Haljátok meg, esdekelve kérem,
 Jó leányok, s jó fiak beszédem!“
 Mert hazug szót nem mondok tinéktek,
 Hárfaszóban szép mesét jelentek!
 Járjátok be bár a föld tekéjét:
 A nős élet üdvét s földi kéjét,
 Meglátjátok hogy nem testiség s kincs
 Szüli, hogy ha ott még más egyéb nincs. —
 Mit használ ott drága mente és nyest,
 Hol a lélek fázik, és nem a test?
 Jól él-e az, gazdag dús ebéden;
 Kinek lelke sinlik szomjan éhen?
 Ott a hol nincs lélek egyetértő,
 Testi báj ott még veszélyesb sértő. —
 Hajh! két lélek özszeolvadása
 Mellett elvesz a kincs csillogása;
 Özszeérző sziv hármóniája,
 Százszor jobb mint kincs pengő danája. —
 A bóldogság honnan jő, s hová megy?
 Azt nem adja testi báj s arany hegy!

Adja a szív, adja rokonérzet,
Szivből szemből kigyúló igézet! —
Oly sok nősség, melynek napja zordon
Értitek már mért van e világon?
Mert nem szívre, nem lélekre néznek,
S így ez által bajra bajt tetéznek. —
És a lélek látható az arcon,
Csak hogy a kincs-fény meg ne vakítson. —
Nem az égbe kél — megértsd mit mondok —
A szerelm, hol test, vagy kincs az indok.
És hol nem süt napja szerelemnek,
Éj van ottan, éjje gyötremnek! —
Ám de Bong ezt tudni sem akarta,
És a hódnak fordulását várta. —

Hetedik ének.

A menyekző.

1.

Bong azonban hogy jól lenne sorja,
 S násza hogy ne lenne szomotorja,
 Gyors lován elszáguddott a helyre,
 Hol reá lőtt Bojt vitéz szivére.
 Láta rágott csontokat szemével,
 És szivét mély borzalom telé el.
 Láta büszhödt vért, tépett ruhákat,
 S görbedezni tört oldalbordákat.
 És lábszárcsontokkal láta sorban
 Egy kaponyát, egy tövis bokorban,
 Két szemgödrét Bongra rámereszté,
 Erre Bongot borzadály epezte,
 S ajka: mert letépve a vadaktól:
 Megrémült a látszó sorfogaktól. —
 Erre ménjét sarkantyúba kapta,
 S mintha üznék nyargalásnak adta. —
 Réműlettel hátra hátra néze,
 Mintha üzné a halál vitéze.

30
Úgy tetszett, hogy Bojtnak kaponyája,
Rá ráugrik ménjének farára! —

2.

Fordul a hold megfogyott felében,
Későn jár fel rémes éjfelekben,
S Bong az éjnek éjfeli sötétén,
Meg megfordul Jász Berény vidékén. —
Hogy vajon mit hall ott, és miket lát:
Gyász szőnyeg borítja tornya kupját. —
Fordul a hold, végképen lefordul,
Bús az éjjel, mig megint nem ujjul.
S Bong az éjnek fénytelen sötétén:
Meg megfordul Jász Berény vidékén.
S kérdi a vár kin késő cselédét:
„Mért borítja gyász a vár tetőjét?“
„Gyászol e vár — mond az jó uráér!“
S a vár ajtón nagy zokogva bétér.
Fordul a hóld, pompáját felölti,
És az éjjelt anda fény betölti!
Meg jelent Bong Jász Berény falánál,
Látja, mint vólt: minden most is ugy áll.
És hall gyászos énekszó zenéjét,
Hárfák búját és halál keservét;
A falakról, zúgó szél sodorja — — —
E bizonynyal Bojtnak zomotorja!
Megtalálák csontjait ruháját,
S most siratják elvesztét s halálát. —
Ezt gondolta Bong és vissza indul,
Várva mig a hóld telésre fordul. —

3.

Im hogy a hóld pályáján kerüle:
 A menyekző napja felderüle. —
 Hoszszu hónap vólt ez Szépikének,
 Nagy vólt búja, s kínja jó szívének. —
 Elzárkódza bús sötét szobába,
 S ott siratta önmagát buvába.
 Nem sütöttek rá a nap sugári;
 Mert lehulltak szép remény virági. —
 Géza felydelm s nője szép Saróltá,
 A vigasztalást hijába szólta.
 (Mert ő Géza felydelm udvarában
 Nőtt fel, Tags is élt még akkorában:)
 Azt felelte: búsít árvaságom,
 Sirva foly le már az én világom!

4.

S im hogy a hóld pályáján kerüle:
 A menyekző napja felderüle.
 Lantot vernek táltosok vigadva,
 Síp, dob és kürt szól örömríadva. —
 Szépen száll fel a napnak feléje
 Táltosoknak áldozat zenéje. —
 Mozgásából táltosok lovának,
 Bár a nézők nem jót jósolának. —
 Lakodalmán a Lehel hűgának,
 A rokonok együtt vígadának. —
 Kik vérséggel hozzá köttetének,
 Galgócrul s Biharbul eljövének.
 Minden arcon ül öröm sugára,
 Ah! de bú szállt a dicső arára;

Mert a nézők nem jót jósolának,
 Mozgásából táltosok lovának.
 Lakodalma szép napján kelének
 Bús szívében vészes sejtemények. —
 Bong vitéz, Bong! nem felsz-é szivedben?
 Bojt kinjáért hogy megvér az isten.
 A büntítőt bár szőtt csel takarja,
 Még a tyúk is hidd el kikaparja. —
 És majd akkor óh vajon mi lészel?
 Mert az ártatlan vér égre száll fel. —
 Óh pedig mi kinzóbb föld tekéjén:
 Mintha nap süt át a vétek éjén,
 S lárva nélkül látszván a bün arca,
 Rajta ül a szégyen rut kudarca.

5.

Áldomások sűrűen kerültek
 Csengve bongva telt kupák ürültek.
 Négy torúfás éleszté vigalmát
 A násznépnek, s költe nagy hahotát. —
 Uccubúró! sok kacajra méltót
 Eldanoltak, nem kimélve a szót:
 Mint küldé őt Árpád mén-Marótra,
 S e vezért mint rémitette hóltra,
 S hogy mint jött mezitláb a kapuba
 S minden népe mint bujt volna lúba.
 Nője, lyánya vászon pendelébe
 Mint borult le Uccubú elébe. —
 Elregélték a torúfa mellett
 Egy fehér ló országot hogy ellett.
 S tót Zalántul Árpád mint cseréle
 Hó lovon hont, de megjárta véle;

Mert Zalánt a ló úgy farba rugta,
 Alpárról hogy lön Nándorra bukta,
 Hát Aggmándról még mit nem danoltak?
 És Opárol? kik jó kémek voltak. —
 Aggmánd, mint gém, gyékényes tavakban.
 Opa, mint a farkas, vad lakokban
 Ellen közt nagy tettetéssel éle
 Mintha jüh ez, az meg gerle lenne. —
 És kacagták e trufás beszédet
 Vigan töltvén a nász-estebédet.
 A magyar hajh! hol szerét tehette
 A torúfát mindenkor szerette! —
 Ámde nem volt kedve Szépikének,
 Nem viditá a torúfa ének.
 A tréfát hajh! csak vidám szivérti,
 A ki búsul, azt pedig még sérti. —
 Néha ajkán lágymosoly vonult el:
 Mint csillag, ha ködből percre tűn fel.
 S még mélyebben sülyedt bánatába:
 Mint eltikkadt úszó a dunába. —

6.

Majd kezdének hrefások danolni;
 Szokták a but búval orvosolni.
 S bus keserves hangokat szedének
 A hrefából: mintegy hatytyu-ének. —
 Mint a hadzaj eltiport vidéken
 Vagy mint felhök közt a föld az égen:
 Oly ható bús érzemények árja
 Vólt dalukban, mely a szüt bejárja.
 Sok keserves dolgokat beszéltek,
 Régi hangon, régi but meséltek,

Régi harcot, régi hű szerelmet,
 Búval nőttet, búval felneveltet. —
 S mint midőn kél rózsaszínü hajnal,
 És a kék ég sir gyöngy harmatokkal:
 Szépke akkint könyjeit hullatta;
 A mesében önmagát siratta.
 És megindult Bong is végre rajta,
 Olykor olykor jó nagyot sohajta.
 Halla itt ott, néha néha jönni
 Szitkot átkot a bajusz megől ki.
 És önképe tünt fel önszemében
 A szidottnak helyjén a mesében. —
 Ilykor lágyult gaz szivén a kéreg,
 S kezdte keblét rágdogálni féreg,
 A mely, hol kél: bálványnyá növekszik,
 Vért szí, s mint a kö a szivre fekszik! —
 Bóldog a ki lenni vágy: ügyeljen
 Hogy szivében ily féreg ne keljen;
 Mert elüz ez minden üdvöt és jót,
 Mig csak rá nem szegzik a koporsót. —
 De tekintvén Bong a hölgy szemébe,
 Ujra vadláng gyúladott szivébe,
 Birni kell e hölgyet minden árron,
 Lelki üdvön vásárolja báron! —

Nyólcadik ének.

Számadás éjféiben.

1.

Jött az éjféi fekete talárban,
 Uszva fényben hól d s csillagsugárban.
 Légpalástján szellemek susogtak,
 Kétes léptén jó s baglyok huhogtak.
 A kakas-szó ő proféta-hangján:
 Itt az éjféi! tudtul adta nyilván. —
 Bent vigadtak hárfák énekénél
 S im az ajtó sarkánál előkél
 Egy uj vendég barna bőv zekében,
 Zárt rostélyu vassisak felyében. —
 Nem szól semmit. Állva áll magában
 Ajtósarknál barna bő ruhában.
 És elnémult hárfaszó, vidám zaj,
 Mintha minden kérdené: mi a baj?
 Csend van: mint a kápolnáknban éjjen,
 S mint temetőn a sirokba' mélylen
 És megindul csöndes léptetéssel
 A zekés hős: mint kísértet éjjel

Látszik, mintha vóln' valami nálla,
S Bong előtt, mint egy kémény megállá.

2.

Az' időben régi mult időben
Nagy homály vólt emberek felyében
A ki böcs vólt, s hirneves, tanokban:
Még az is hitt kósza gonoszokban.
A magos böcs, Táltos hogy ha kellett:
Más világi lelkekkel beszéllett.
Minden hitte szellemek hatalmát
Kik befutják e föld birodalmát,
Hittek tündért ki segélyre járul,
Ki gonoszt ver, s tész a jók bajárul
S ilyen hogyha jött: szentmeglepetve
Várak hogy mi jót lesz tenni kedve.
E zekés höst sem tudák mi légyen,
S várak tette hogy már mire mégyen. —

3.

Bongra nyujlá karját a zekés lény
S ujjal inté, lassan hátra menvén,
Integette hátra hátra menve
Látta Bong ezt s meglőn rá szepenve.
A ki roszba' lélezkzik, s roszul él:
Lelke rezket, s árnyokátul is fél.
Gondolá Bong: tán Bojt kósza lelke,
Vagy boszuló tündér jött helyette.
S a kisértet szörnyeit csodásan
Borzadólag érezé magában.
Intésére, kénytelen felállá
És reszketve lépdegelt utána

S mind kik ott a lakomán valának
Nagy halgatva elkiindulának. —

4.

Nagy magasban járt a hóld az égen,
Bájezüst fény rezge a vidéken
Halmok rónák csendben ünnepeltek
S a zekés és Bong fegyverre keltek.
Fénylik a vas izmos karjaikban
Bámul a nép szüntelen nagyobbban. —
És megszólalt a zekés előre
— De csak félig érthető beszéde — :
„Azt kívánom én Csobánc urától :
Hogy rossz szive térjen meg magától.
Mint a fizfa, mely megjő tavasszal,
És akárki fúvolázhat azzal :
Ugy jöjjön meg szive, s fuvja lelki
Titkait, mind itt a nász előtt ki,
Mert gaz szivén hajh sok titkok ülnek,
Mik mint sziklák arra nehezülnek.
Bong! nehéz a büntitkot cepelni,
Jobb szeretném a Mátrát emelni.
Nem vagy méltó ily dicső arára,
Inkább méltó vagy akasztófára,
Vagy mond titkod : vagy vivünk mi ketten!
S tudd meg : a jót megsegéli isten !“
„Hah! te gaz lény! meghalsz istenugyse!
Bár pokolnak vólnál is követje !“
Igy kiálta Bong, s reá rohanván,
Megtámadta : kardot villogatván.
De csapása fel lön fogva szépen,
S a zekés lény újra szólott e'képen :

„Ezzel harcolj meg te gyáva!” — dördült —
 S egy kaponya Bong elébe gördült,
 Melyből két szemgödörök rá meredtek,
 S ajknélküli sőr fogak nevettek. —

5.

És lön Bongnak hóltra rémulése,
 Mint kit félig ért villám ütése,
 Rezketeg láz szálla véreére,
 S mint a hólnak úgy meghüle vére.
 Szált szemére vérhájog boriték,
 S oly lett, mint kit ver halál veriték. —
 A sok rája bámuló tekintet,
 Égető tüzet szivére hintett.
 Csend van. És Bong öblös szem világa,
 Néz meredten a csont kaponyára.
 A mély csendben kakasszó rivalt szét.
 Felriasztván Bongnak elmerültét:
 „Hah! kegyetlen! — Bong imigy kiálta
 A kakasra — hangod eltalálta,
 És kimondta a mi vétket tettem,
 És ítéletet zúgott felettem.
 Hát mi türés, tagadás! bizonynyal;
 Én ölém meg Bojtot gyors nyilammal
 És a kürtöt tőle elraboltam,
 Ilyen gyilkos és haramja voltam!
 Ha ha! ni! ni! eljött kaponyája!
 Nem haljátok? kürtjét kéri szája!”

6.

„Jól beszélsz Bong! — monda a zekés lény!
 Mert az a mit mondasz, mind igaz tény,

Ezt kívántam, hogy magad fecsegd el,
 Számot vetvén lelkiösmerettel.
 De hibázasz még is ám egy kisség,
 S nem mondád el minden vétkedet még! —
 E kaponya, nem Bojt kaponyája,
 De az ártatlan Hars kaponyája,
 Ki bakonyba véled szembe méne,
 S ott megölted, hogy tanú ne lenne. —
 Ott vadásztam, s láttam meszsziről én
 Felvevém őt a tanyámra vivén,
 Hogy füvekkel ott megorvosolnám,
 S Bojtot ott már vériben találám. —
 Emlékezzél csak Csobáncra vissza!
 Ki itt most a kölcsönt adja vissza! —
 E beszédet Bong vad bámulással
 Hallgatá, de szörnyü rándulással
 Ordított fel a Csobánc nevére,
 És kegyelmet orditozva kére. —
 Majd kegyetlen dühvel megrohanta
 A zekés lényt; ám az is suhinta,
 S Bongot úgy megvágta fegyverével,
 Hogy leomla, s el- kimult dühével. —

7.

Ekkor agg Csobánc a bőv zekébe,
 Ment, s letérdelt Gyéza kám elébe,
 S kért kegyelmet zokogó szavakkal,
 Hajh vad sorsát gyászoló azokkal. —
 Elbeszélte Bong rossz lelküségét,
 Mely okozta szörnyü veszteségét,
 Martaléka mint lett nagy kudarcnak,
 S Gyász vitéze a Lekparti harcnak. —

Elbeszélte hosszan szenvedését,
 S a Bakonyban elrejtőzködését. —
 S oly hatása vólt tördelt szavának,
 Hogy kik hallák sirva zokogának.
 Elmondotta, azt hogy mi okozta,
 Rejtekebül a mi öt kihozta.
 Bojt vitézrül nagy dicsérve szóla,
 Mit tudott: azt mind elmondta róla.
 Bong rablását nyilván felfedezte,
 S bús beszédjét ily formán beszegte:
 ,Óh magyarnak fényes felyedelme,
 Száljon én rám nagy szived kegyelme,
 Bár az is nagy üdv szegény szivemben,
 Hogy vagyok most üdvadó körödben.
 Ám, ha nem vagyok méltó kegyedre:
 Itt van kardom, üsd ezt a szivembe;
 Mert meguntam megvetett világom,
 A bu mérgét már régóta rágom!
 Szólt, s felpattantá sisakja róstját.
 S Gyéza kámnak átnyútotta kardját. —

8.

Ekkor a szép hóldvilági fényben,
 Hófehér mén hátán hó zekében,
 Ime jön Bojt mintegy égi lélek,
 Nyergén égnek gyöngy s ezüsti fények. —
 Jött tizenkét kísérő utána,
 De Örs nincs itt, kit Bojt szánva szána. —
 A mult héten mert öt eltemették,
 Hárfa szónál bús sirjába tették;
 Ártá harca, melyet viva Bonggal,
 S így hólt ő meg végső fájdalommal. —

Hallá Bong is koporsó zenéjét ,
 Hárfák búját és halál keservét.
 A falakról zúgó szél sodorta,
 S azt gondolta Bojtnak zomotorja. —
 Halkkal szált le Bojt fehér lováról,
 Mert még a seb fájt baloldaláról.
 Bár Csobánc azt sokszor békötözte,
 Éjjel nappal irfűvét kereste.
 Halkkal szálhatott le szép lováról,
 Mert beteg vólt még is Bong nyilától,
 Hallá Bongnak véghalál nyögését,
 S tördelt hangján hogy vallotta bünét.
 „Jól végeztél!“ monda Bojt Csobáncnak!
 És elébe térdelt Gyéza kámnak.
 „Felyedelmem! engedj meg Csobáncnak!
 És tégy kérdést ama szép leánynak:
 Hogy ha ő is, mint én, úgy akarja:
 Várja Bojtnak kürtért küzdő karja!“

9.

Mint hitbuzgó lélek hü imáját
 Elvégezve, ég nyilatkozást lát,
 Menyjét, üdvét látásába sejtí,
 S minden földi gyötrelmit felejtí:
 Szépikére menynek égi fénye,
 Ugy derüle bételvén reménye,
 Bíbor-ajkán rózsatüz simult el,
 Hajnal arcán láng öröm pirult fel,
 S Gyéza kám felszólító szavára,
 Balsam ömle keble kéjhavára,
 S részegülve lévén kéjbe vére,
 Önmagán kül omla Bojt szívére.

A ki Szépkét hogy szívén emelte,
 Minden bűt, bajt, s gyötrelmet felejte.
 A nagy égnek nincs magasb kegyelme:
 Összeforr ha két lélek szerelme.
 S Gyéza — ök mig így ölelkezének —
 Egy szép áldást monda el felettek.
 És Csobáncnak hirdetett kegyelmet,
 Viszsaadta várát, Tags mit elvett.

10.

Óh be bődög lenne földi létünk:
 Hogy ha nem vóln' lelketlen közöttünk,
 Féltni nem kén jó becsületünket,
 Kis vagyonkánk- s édes életünket.
 Óh az égi bődogság is ilyen;
 Mert zsvány ott és rosz lelkü nincsen. —
 Azt mesélik régi agg mesében;
 Szép aranykor hogy vólt egy időben,
 Tej- s mézzel folyt hegy, völgy, róna síkság;
 Hajh! mert akkor nem vólt még gonoszság.
 Áldás, béke leng e világon,
 Üdv, gyönyör s kedv terme minden ágon.

Ember ember! nem sohajt-e szived
 E szép multért? — e jelen te mived!
 Mert az isten bődogságra hívott,
 S ime menybül alkotál te poklot!
 Ám akarjad, légy igaz: meglátod,
 Mint fog menyynyé válni a te poklod. —
 Hajh! nehéz ám ugy-e lenni jónak?
 Megmarad hát a világ pokolnak.
 És mindig lesz Bojtot üldözö Bong,
 Ám de óra is lesz mely végsöt kong.

A gonosznak tette vég határán,
 Bóldog a ki tud tanulni kárán!
 Lám Bong is már a midőn reménylte,
 Hogy már üdve főpólcán van élte:
 Megtalálta a mikint kereste,
 Nagy mélységbe lőn magosrul este. —

11.

Szépikét Bojt ekképen vivé el,
 Jász-Berénybe zengő nászmenettel,
 Földtül égig zenge vigadalmok,
 Örülének erdők, völgyek, halmok. —
 Üdveért Bojtnak s a Lél hugának,
 Ama kürtből áldomást ivának. —
 Ezt a kürtöt a ki arra mégyen:
 Megláthatja máig Jász-Berényben. —
 E kürt zenge Álomnak fülébe,
 Szép hazánkba e kürt kísérébe.
 Szép apáink Árpád táborában,
 E kürt szónál vívtak a csatában.
 Minden lépést egyetértve tettek,
 Mikor e kürt megrivalt felettek.
 És ez egyetértésnek korában
 Nagygyá nőtt fel a magyar honában.
 Tudnám csak hogy így fog lenni mostan:
 Megfúnám azt e nehéz napokban,
 Hogy az egyetértés századában,
 Nagy maradna a magyar honában. —

* * *

Szent ereklye Jászoknak határán!
 A ki sirtál hős urad halálán!

Sóhajtozva töltöd most is órád,
 Úgy-e hogy ha hírszellő fuvall rád.
 S így ki megnéz, s tudni vágy felöled:
 Áldomás közt bút iszik belöled.
 Én is ittam bútelt kebeledből,
 S verset irtam országos híredről:
 Hogy ki meszsze meszsze van tetöled,
 Az is mindent megtudjon felöled. — — —

Jegyzés.

Jelen kis könyvecskémbe az ember fejét nem fejnek — mint rendszeren szokták, — hanem fely-nek irtam, azon oknál fogva; mivel ez az embernek fel-je lévén: a gyökben meglévő l betűnek telyességgel nem szabad — véleményem szerint — elvesznie.

Igaz ugyan, hogy az l ly-é lágylt, de minthogy én — ha bár ellágyult is — semmit sem szeretnék a nemzetéből — kivált a felyjéből — elveszteni: a fel-jét fely-nek irtam, mert jól tudom, hogy a szolgáló fely nélkül csakugyan nem fej tehenet. — Azt is tudom, hogy a felyetlen ember nem marad fejetlen. — Elég legyen most enynyi, máskor erről többet. —

Irtam Mihálydiban 1850. nyárhó 7.

Balkányi Szabó Lajos.

